

Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi
Journal of Terrorism and Radicalization Studies

Haziran 2025, Cilt: 4, Sayı: 2, ss. 165-185

June 2025, Volume: 4, Issue: 2, pp. 165-185

ISSN 2792-0518 (Basılı/Print)

ISSN 2822-2334 (Çevrimiçi/Online)

Makaleye ait Bilgiler / Article Information

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Başvuru Tarihi / Application Date : 18 Ocak 2025 / 18 January 2025

Makale Kabul Tarihi / Acceptance Date : 21 Nisan 2025 / 21 April 2025

Makalenin Başlığı / Article Title

DAEŞ Terör Örgütünün Yumuşak Hedef Saldırılarının İncelenmesi

Investigation of Soft Target Attacks of ISIS Terrorist Organization

Yazar(lar) / Writer(s)

Pınar Begüm KONCAGÜL

Atıf Bilgisi / Citation:

Koncagül, P.B. (2025). DAEŞ Terör Örgütünün Yumuşak Hedef Saldırılarının İncelenmesi. *Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi*, 4(2), ss. 165-185. DOI: 10.61314/traddergi.1622651

Koncagül, P.B. (2025). Investigation of Soft Target Attacks of ISIS Terrorist Organization. *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, 4(2), pp. 165-185. DOI: 10.61314/traddergi.1622651

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi Derneği
Research Center for Defense Against Terrorism and Radicalization Association

Adres/Address: Beytepe Mah. Kanuni Sultan Süleyman Bulvarı

5387. Cadde No:15A D:58

06800 Çankaya/Ankara

www.tradergisi.com

e-posta/e-mail: editortrad@teram.org

DAEŞ TERÖR ÖRGÜTÜNÜN YUMUŞAK HEDEF SALDIRILARININ İNCELENMESİ

Pınar Begüm KONCAGÜL*

ÖZET

Terörizm siyasi, dini veya ideolojik amaçlarla korku ve dehşet yaratmak için şiddet kullanma eylemlerini ifade eden bir terimdir. Son yıllarda terörizm olgusunun dünya çapında yükselişe geçmesiyle birlikte eylemler insanların bir araya geldiği korunmasız yerlere doğru yönelmeye başlamıştır. Bu bağlamda çalışmanın ilk başlığında terör örgütlerinin şehirlerde eylem gerçekleştirmesinin nedenleri ve şehir eylem stratejisinin kavramsal çerçevesi incelenecektir. Bu strateji, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında Latin Amerika'da ve diğer bölgelerde gerilla savaşı yürüten gruplar arasında etkili olmuştur. İkinci başlıkta yumuşak hedef kavramı tartışılacaktır. Yumuşak hedefler, genellikle güvenlik önlemlerinin düşük olduğu, sivil nüfusun yoğunlukla bulunduğu ve kolayca saldırıya uğrayabilecek yerlerdir. DAEŞ, ideolojik hedeflerini gerçekleştirmek, korku yaymak ve propaganda etkisini artırmak için özellikle bu tür hedeflere saldırılar düzenlemiştir. Son başlıkta ise DAEŞ terör örgütünün tarihsel arka planı anlatılıp ardından 2014-2020 yılları arasında Türkiye'de gerçekleştirmiş olduğu yumuşak hedef saldırıları Global Terrorism Database (GTD)/ Küresel Terör Endeksi üzerinden yapılan inceleme ile analiz edilecektir. Çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılacaktır. Çalışmanın temel amacı, DAEŞ'in yumuşak hedef saldırılarını hem teorik hem de örnek olaylar üzerinden değerlendirmek ve bu tür saldırıların önlenmesine yönelik stratejiler geliştirilmesine katkı sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: *Terörizm, Terör, Güvenlik, Yumuşak Hedefler, DAEŞ*

INVESTIGATION OF SOFT TARGET ATTACKS OF ISIS TERRORIST ORGANIZATION

ABSTRACT

Terrorism is a term that refers to acts of violence used to create fear and terror for political, religious, or ideological purposes. In recent years, with the global rise of terrorism, attacks have increasingly targeted unprotected places where people gather. In this context, the first section of this study examines the reasons why terrorist organizations carry out attacks in urban areas and the conceptual framework of urban attack strategies. This strategy has been effective among groups waging guerrilla warfare in Latin America. The second section discusses the concept of soft targets. Soft targets are typically locations with low security measures, where civilians gather in large numbers and are more vulnerable to attacks. ISIS has specifically attacked such targets to achieve its ideological goals and increase its propaganda effect. The final section provides the historical background of the ISIS terrorist organization and analyzes its soft target attacks in Türkiye between 2014 and 2020 through an examination based on the Global Terrorism Database (GTD). The study employs qualitative research methods, specifically document analysis. The primary objective of the research is to evaluate ISIS's soft target attacks both theoretically and through case studies, contributing to the development of strategies to prevent such attacks.

Keywords: *Terrorism, Terror, Security, Soft Targets, ISIS*

* Araştırma Görevlisi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, pnrbgm01@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-0756-9454

GİRİŞ

Terörizm, terör saldırısının doğrudan kurbanları yerine rakip etnik veya dini grubu, bir ulusal hükümeti, siyasi partiyi veya genel olarak kamuoyunun tümünü de içeren geniş kapsamlı psikolojik etkilere sahip olacak şekilde hedef kitleye korku aşılama amaçlayan bir siyasal şiddet hareketidir (Hoffman, 2006, ss.40-41). Bu bağlamda teröristler, uyguladıkları şiddetin yarattığı tanıtım aracılığıyla ulusal veya uluslararası ölçekte siyasi değişimi etkilemek için normalde sahip olmadıkları etki, nüfuz ve gücü elde etmeye çalışmaktadırlar. Gerçekleştirdikleri eylemlerle de ölen/yaralanan kurbanlardan ziyade eylemi seyreden insanlar üzerindeki etkileri önemsemektedirler. Terörist örgütler, sembolik veya sivil hedeflere karşı sürekli şiddet kullanarak korku yayma, siyasi haksızlıklara mümkün olduğunca fazla dikkat çekme ve şiddete karşı aşırı veya toplum tarafından kabul edilemeyecek şiddetle karşılık verilmesini kışkırtarak kitleleri harekete geçirmeye çalışmaktadır (Kiras, 2007, ss.187-188).

Günümüzde terör saldırıları ele alındığında ağırlıklı olarak şehir merkezli bir strateji ön plana çıkmaktadır. Şehir eylem stratejisi olarak adlandırılan bu stratejide kalabalık nüfus ilk stratejik unsur olarak değerlendirilebilir. Şehirlerde artan nüfus terör örgütleri için militan toplayabilecekleri ve eyleme geçebilecekleri gizli bir protesto ortamının varlığını doğurmuştur (Blanc, 2013, s.799). Teröristler için cazip hedefler şehirlerde yoğunlaşmıştır ve bu tür saldırılar gerçekleştiğinde ulusal ve uluslararası bir izleyici kitlesine sahip olunmuştur. Bu noktada nüfusun büyük ölçüde azaldığı kırsal bölgelerde sayısal olarak üstün kolluk güçleri tarafından etkisiz hale getirilen teröristler, özellikle 11 Eylül saldırısı sonrası uzun süreli halk savaşı stratejisini şehir eylem stratejisine uyarlamıştır (Taw ve Hoffman, 2007, s.73). İkinci stratejik unsur şehirlerde kamufle olmanın daha kolay olması ve doğal olarak tespit edilmenin de daha zor olmasıdır. Üçüncü stratejik unsur ise terör örgütlerinin şehirlerde yaptıkları eylemlerle medyada ve uluslararası alanda daha fazla ilgi çekme fırsatlarına sahip olmalarıdır. Bu bağlamda şehir merkezlerinde gerçekleştirilen terör eylemleri kırsal alanlara göre hem insani hem de fiziki açıdan çok daha büyük zayıya yol açmakta ve şehirlerde gerçekleşen bir terör eyleminin etkileri domino etkisi yaratarak çevre şehirlere ve hatta başka ülkelere sıçrayabilmektedir (Kurum, 2023, s.136).

Şehirler, terör örgütleri için kolaylıkla saldırabilecekleri pek çok hedef barındırmaktadır. Bu hedefler alan yazında ‘*yumuşak hedef*’ kavramı ile tanımlanmaktadır. Yumuşak hedeflerin yumuşak olarak adlandırılmasının nedeni bu mekanların terör saldırılarına karşı savunulmasının görece zor olması ve teröristler için kolay hedefler olmasıdır. Terör örgütleri metropollerde mümkün olduğu kadar çok insanı yaralama veya öldürme amacıyla yumuşak hedeflere yönelik şiddet içeren saldırılar gerçekleştirilmektedir.

Çalışmada terör örgütlerinin hedef seçimlerindeki değişim incelenecek ve yumuşak hedef kavramı açıklanacaktır. Bu kavram DAEŞ (ed Devlet’ul İslamiy el-Irak veş-Şam) terör örgütü üzerinden ifade edilecektir. DAEŞ, çoğunlukla Irak ve Suriye’de faaliyet gösteren ve bir hilafet devleti kurma amacı doğrultusunda eylem gerçekleştiren selefi ve cihatçı bir terör örgütüdür (Ünsal ve Olçar, 2019, s.128). DAEŞ, küresel terörizmin en dikkat çeken ve yıkıcı aktörlerinden biri olarak özellikle 2014-2020 yılları arasında gerçekleştirdiği eylemlerle uluslararası güvenlik ve barışa yönelik ciddi tehditler oluşturmuştur. Bu bağlamda çalışmanın amacı DAEŞ’in yumuşak hedef saldırılarını hem teorik hem de örnek olaylar üzerinden değerlendirmek ve bu tür saldırıların önlenmesine yönelik stratejiler geliştirilmesine katkı sunmaktır.

Bu bilgiler ışığında DAEŞ terör örgütünün tarihsel gelişimi, ideolojik temelleri ve saldırı stratejileri ele alınarak Türkiye’de 2014-2020 yılları arasında gerçekleştirdiği yumuşak hedef saldırıları analiz edilecektir. Araştırma kapsamında, Küresel Terör Endeksi (Global Terrorism Database-GTD) verilerinden yararlanılarak örgütün Türkiye’deki saldırılarının niteliği değerlendirilecektir. Bu bağlamda Küresel Terör Endeksi (GTD), 1970’ten 2020’ye kadar dünya genelinde gerçekleşen terör olayları hakkında bilgi içeren açık kaynaklı bir veri tabanıdır. Çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılacaktır. Çalışma, DAEŞ’in saldırı stratejilerini anlamaya yönelik bir zemin sunarken yumuşak hedeflerin korunmasına yönelik güvenlik politikalarının geliştirilmesine de katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Çalışmanın araştırma soruları:

- DAEŞ terör örgütü zamansal ve mekânsal sınırlılıklar kapsamında kaç saldırı gerçekleştirmiştir?

- Bu saldırıların kaç tane yumuşak hedeflere yönelik olmuştur?
- Örgüt neden şehir eylem stratejisini tercih etmiştir? şeklinde seçilmiştir.

Çalışma alan yazında yumuşak hedef olarak tanımlanan hedeflere yönelik saldırıların terör örgütleri tarafından toplumun tipik caydırıcı politikalarını aşmanın bir yolu olarak son dönemlerde sıklıkla kullanıldığı hipotezi üzerine şekillenecektir. Sonuç ve değerlendirme kısmıyla da çalışma tamamlanacaktır.

1.ŞEHİR EYLEM STRATEJİSİ VE TERÖR ÖRGÜTLERİNİN HEDEF SEÇİMİNDEKİ DEĞİŞİM

Terörizm kavramının kullanımı oldukça eskilere dayanmaktadır. 18 ve 19. yy'da daha çok ulusal boyutta kullanılan terörizm, 20. yy ile uluslararası bir hal almıştır. Bu noktada uluslararası terörizm olgusu, 2000'li yıllarda özellikle 11 Eylül saldırısı sonrasında terör örgütlerinin dünya çapında nüfusun fazla olduğu şehir merkezlerinde büyük çaplı saldırılar düzenlemesiyle birlikte uluslararası bir endişe kaynağı haline gelmiştir.

Terör örgütlerinin şehirlerde yürüttükleri eylemleri şehir eylem stratejisi ile açıklamak mümkündür. Bu noktada şehir eylem stratejisi sahada etkili olan ve stratejinin teorisyenliğini yapan Carlos Marighella'nın yazdığı '*Şehir Gerillasının El Kitabı*' üzerinden açıklanabilir. Şehir eylem stratejisi, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında Latin Amerika'da ve diğer bölgelerde gerilla savaşı yürüten gruplar arasında etkili olmuştur. Carlos Marighella, Brezilyalı Marksist bir devrimci ve ALN (Ação Libertadora Nacional/Ulusal Kurtuluş Hareketi) örgütünün lideri olarak yazdığı bu kitapta şehirlerde örgütlenmenin amaçlarını, hedeflerini ve taktiklerini paylaşmıştır. Marighellaya göre şehir gerillasının temel stratejisi, iktidardakileri ülkenin siyasi durumunu askeri bir duruma dönüştürmeye zorlayacak şiddet içeren eylemler gerçekleştirerek siyasi krizi silahlı çatışmaya dönüştürmektir (Marighella, 2003, s.26). Bu durumun halkın orduya ve polise karşı isyan etmesine ve mevcut yönetimin meşruluğunun azalmasına neden olacağını öngörmüştür.

Şehir gerillalarının bu amaç doğrultusunda silahlı propaganda da dahil olmak üzere çeşitli hedeflere (grevler ve iş kesintileri; suikastlar; adam kaçırma; okulların, fabrikaların ve radyo istasyonlarının geçici olarak işgal edilmesi) yönelik saldırılara, sabit hedeflere (bankalar, işletmeler, askeri

kamplar, polis karakolları ve hapishaneler) yönelik saldırılara ve ekonomik varlıkların sabote edilmesi vb. eylemlere girişeceğini ifade etmiştir (Marighella, 2003, s.63). Marighella'ya (2003) göre şehirlerdeki eylem hayati önem taşımaktadır ancak mücadele eninde sonunda kırsala aktarılmalıdır (s.63). Bu noktada şehir gerillalarının görevi 'devrimci savaşta belirleyici rol oynamaya mahkûm olan' kırsal gerilla savaşının ortaya çıkmasına ve hayatta kalmasına izin vermektir (Williams, 2008, s.7).

Şehir eylem stratejisinin bir diğer savunucusu David Killcullen ise kırsal ayaklanmanın yerini kentsel ayaklanmanın aldığını ve buna birbiriyle ilişkili dört sürecin yol açtığını ifade etmiştir. Bunlar: nüfus artışı, kentleşme, sahilleşme ve bağlantılılıktan oluşan dört mega trenddir (Killcullen, 2013, s.28). Killcullen, güncel çatışma ortamının değiştiğini ve geleneksel olmayan savaşların daha sık yaşandığını belirtmekte ve bu noktada alınacak tedbirlerin yeni tehdit ortamına uygun hale getirilmesini ve sadece askeri olmaması gerektiğini çünkü askeri çözümlere uygun olmayan düşmansız tehditlerin de olduğunu vurgulamaktadır (Killcullen, 2013, s.239-240). Şehirlerde güvenliğin ancak bu faktörlere de önem vererek sağlanabileceğini savunmaktadır.

Terör örgütlerinin şehir eylem stratejisini benimsemesinin pek çok sebebi vardır. Bunlar:

- Şehirlerdeki kalabalık nüfus,
- Şehirlerde terör örgütlerinin eleman temini noktasında zorlanmaması,
- Şehirlerde medyanın ve kalabalık nüfusun etkisiyle terör örgütlerinin yaptıkları eylemlerle daha çok dikkat çekmesi,
- Şehirlerin genellikle sembolik öneme sahip binalar, anıtlar, meydanlar ve gelişmiş ulaşım ve iletişim altyapı içermesi,
- Teknolojik yeniliklerin kırsal kesimlerdeki teröristlerin çoğunun takip edilmesine ve eylemlerinin sınırlı kalmasına sebep olmasıdır.

İlk stratejik unsur şehirlerdeki kalabalık nüfustur. Dünya nüfusunun yarısından fazlası kentsel yerleşim alanlarında yaşamaktadır. Gelişmiş ülkelerin çoğu yüksek düzeyde kentleşmiştir. BM (Birleşmiş Milletler) Dünya Kentleşme Beklentileri Raporuna göre dünyadaki kentsel nüfusun payı her beş yılda bir %2 artmakta ve 2030 yılında dünya nüfusunun neredeyse %61'inin kentsel alanlarda yaşayacağı tahmin edilmektedir

(Valiyev, 2007, s.3). Bu bağlamda kırsal bir hedefe yönelik bir saldırıyı uzak bir ülkede yaşayan insanları ilgilendiren bir saldırıyla ilişkilendirmek zor olabilir. Fakat şehirlerde meydana gelen yıkım görüntüleri ve büyükşehirdeki tahribata ilişkin açıklamalar dünyanın pek çok yerinde şehirlerde yaşayan insanlar tarafından dikkat çekmekte ve endişe duymalarına sebep olmaktadır.

1960'lardaki kırsal gerillayı bırakıp şehir eylem stratejisine geçişin ana nedenlerinden biri şehirlerde teröristler için her zaman bir gazetecinin, kameranın veya geniş bir izleyici kitlesinin varlığının olmasıdır (Laquer, 2001, s.109). Bu noktada şehir eylemleri, terör örgütlerine daha geniş bir görünürlük sağlar. Bu noktada Latin Amerikalı bir terörist 'Kasabadaki bir binaya küçük bir bomba bile koysak basında manşetlere çıkacağımızdan emin olabilirdik. Ama kırsal gerillalar otuz kadar askeri tasfiye etse bile son sayfada sadece küçük bir haber olurdu. Bu yüzden şehir hem siyasi mücadele hem de propaganda açısından son derece önemlidir.' ifadelerini kullanmıştır (Blanc, 2013, s.802).

İkinci stratejik unsur şehirlerde terör örgütlerinin eleman temini noktasında zorlanmamasıdır. Şehirler, farklı kültürlerin, etnik grupların ve sosyal sınıfların bir arada yaşadığı kompleks ortamlardır (Bauman, 2004, s.115). Bu çeşitlilik, sosyal gerilimlere ve bireylerin daha kolay radikalleşmesine zemin hazırlayabilir. Bu bağlamda şehirlerdeki bu sosyal gerilimler, terör örgütlerinin destek bulmasına zemin hazırlamaktadır. Kırsal kesimdeki küçük kasaba ve köylerden gelen, yerinden edilmiş ve kültürel olarak yabancılaşmış kişiler ekonomik kazanç ve iyileştirilmiş yaşam koşulları vaat eden terörist grupların manipülasyonuna bu noktada son derece açıktır (Taw ve Hoffman, 2007, s.73). Banka soygunu, gasp veya uyuşturucu kaçakçılığı gibi faaliyetlerden elde edilen gelir işsiz, yabancılaşmış ve hoşnutsuz gençler için güçlü bir çekim sağlamaktadır.

Üçüncü stratejik unsur ise şehirlerde medyanın ve kalabalık nüfusun etkisiyle terör örgütleri yaptıkları eylemlerle daha çok dikkat çekmektedir. Olaylara tanık olan insanların sosyal medya aracılığıyla yayınladıkları görüntüler ve videolar dünya çapında saldırıların yarattığı kaosu, paniği ve korkuyu arttırmaktadır. Saldırıya tanık olan insanlar önceden güvenli ve risksiz olarak niteledikleri bölgeleri saldırı sonrası tehdit ve riskin yüksek olduğu bölgeler olarak değerlendirmekte; umutsuzluk, sosyal hayatı kısıtlama, yaşam kalitesini düşürme gibi duygulara kapılmaktadır (Çardak, 2022, ss.763-764). Bu doğrultuda şehirlerde gerçekleştirilen terör eylemleri

kırsalda gerçekleştirilen eylemlere kıyasla daha büyük psikolojik etki yaratmaktadır.

Dördüncü stratejik unsur şehirler genellikle sembolik öneme sahip binalar, anıtlar, meydanlar ve gelişmiş ulaşım ve iletişim altyapısı içermektedir. Terör örgütleri, bu altyapıları kullanarak hızlı ve etkili saldırılar düzenleyebilir ayrıca politik veya ideolojik mesajlarını iletmek ve simgesel bir zafer elde etmek amacıyla bu tür sembolik hedeflere saldıracırlar (O'Neill, 2005, s.75). Ek olarak gelişmiş ulaşım ve altyapıları saldırılarını planlama, koordine etme ve gerçekleştirme açısından avantaj olarak da kullanabilirler. Bu doğrultuda hem kolluk kuvvetlerinin kentsel alanlarda manevra yapma yeteneğinin olmaması hem de terör örgütleri için kırsal bir alana göre şehirlerde daha kazançlı hedeflerin olmasından dolayı terör örgütleri eylemlerini şehirlere yöneltmiştir.

Beşinci stratejik unsur ise teknolojik yenilikler kırsal kesimlerdeki teröristlerin çoğunun takip edilmesine ve eylemlerinin sınırlı kalmasına sebep olmuştur (Valiyev, 2007, s.4). Fakat şehirlerde terörist örgütler topluluk içinde kolayca gizlenip kamufle olabilir ve hareket edebilirler. Devlet her ne kadar teknolojik açıdan üstün olsa da çağdaş şehirler özellikle de hızla büyüyen gecekondu mahalleleri teröristlere kaçma, saklanma veya karşı saldırı için en iyi fırsatları sunmaktadır (King, 2021, s.16). Bu bağlamda büyük şehirlerdeki karmaşık coğrafi yapı, teröristlerin kaçmasına ve aşırı kalabalık yerlerde saklanarak güvenlik güçleri tarafından yakalanmamasına yardımcı olmaktadır.

Terör örgütlerinin şehirlerde eylem gerçekleştirmesi geniş bir perspektiften değerlendirilmelidir. Bu noktada yukarıda sayılan unsular çerçevesinde şehir eylem stratejisinin terör örgütleri tarafından günü birlik veya popülariteden kaynaklanan bir amaçla gerçekleştirilmediği anlaşılmalıdır. Şehir eylem stratejisi kırsal mücadeleye temel oluşturmaktadır. Devletler terörle mücadelede, teknolojik gelişmelerin ve şehirleşmenin potansiyel etkilerini anlayarak ve bu bağlamda etkili stratejiler geliştirerek hareket etmelidir.

2.YUMUŞAK HEDEF KAVRAMI

Günümüzde terörizmin dünya çapındaki yükselişine sınırlı koruma tedbirleriyle karakterize edilen hedeflere yönelik bir dizi saldırı eşlik

etmektedir. Bu saldırılar daha iyi planlama, daha büyük destek ve fon gerektiren ve başarı şansının daha düşük olabileceği sertleştirilmiş yapılar yerine alan yazında yumuşak hedef olarak adlandırılan yapılara karşı gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda terör örgütleri, metropollerde mümkün olduğu kadar çok insanı yaralama veya öldürme amacıyla saldırılarını yeni ve daha çekici hedefler olan kalabalık yerlere yönlendirmiştir.

Sert hedeflerden yumuşak hedeflere yönelik bu geçiş hem ulus ötesi hem de ülke içi terörizm olaylarında meydana gelmiş ancak bu eğilim ülke içi terörizmde daha belirgin bir hal almıştır (Sandler, 2014, s.263). Bu noktada 2000-2016 yılları arasında dünyada gerçekleştirilen terör saldırıları incelendiğinde %46'sının yumuşak hedeflere yönelik gerçekleştiği görülmektedir (Cuesta vd, 2019, 878). Bu saldırıların en bilinenleri ise 2015 yılında gerçekleştirilen Charlie Hebdo Saldırısı, 2016 yılında gerçekleştirilen Brüksel saldırıları, 2017 yılında gerçekleştirilen Barselona Las Ramblas saldırısı, 2017 yılında gerçekleştirilen Manchester Arena saldırısı ve 2019 yılında gerçekleştirilen Yeni Zelanda'daki cami saldırısıdır (Petra, Hoskova-Mayerova ve Navratil, 2019, s.453).

Avrupa Komisyonu yumuşak hedefleri 'savunmasız ve korunması zor olan ve aynı zamanda bir saldırı durumunda kitlesel ölüm olasılığının yüksek olduğu' yerler olarak tanımlamıştır (Avrupa Komisyonu, 2023). Fagel ve Hesterman'a göre de yumuşak hedefler genellikle 'saldırıya karşı savunmasız olan ancak korunmayan herhangi bir kişi veya şey; savunmasız ve korunması zor olan ve aynı zamanda bir saldırı durumunda kitlesel kayıpların yüksek olasılığı ile karakterize edilen yerler' olarak tanımlanabilir (Fagel ve Hesterman, 2016, s.4). Santifort, Sandler ve Brandt en fazla risk altındaki alanların pazar meydanları, toplu taşıma, alışveriş merkezleri gibi kamusal alanlar ve muhtemelen kentsel alanlara yakın konumdaki diğer halka açık toplanma alanları olduğunu belirtmiştir (Santifort, Sandler ve Brandt, 2013, s.15). Bu yerler, teröristler tarafından kitlesel toplanma özelliklerine sahip olmalarının yanı sıra temsili veya sembolik değerleri olması ve çok sayıda can kaybına yol açma olasılıkları nedeniyle seçilmektedir (Cuesta vd, 2019, s.878).

Devlet kontrolünde korunan tüm hedefler katı ve resmi hedefler olarak sınıflandırılırken devlet aygıtında hiçbir resmi rolü olmayan tüm kuruluşlar ve bireyler yumuşak hedef kapsamında değerlendirilmektedir. Bu noktada yumuşak hedefler insanların ders çalışmak, alışveriş yapmak, yemek yemek, eğlenmek, ibadet etmek veya seyahat etmek için bir araya geldiği toplumu

ve ekonomik refahı destekleyen yerlerdir. Kamuya veya özel mülkiyete ait olabilirler ve doğaları gereği bir terör saldırısına karşı savunmasızdırlar. Tipik yumuşak hedefler arasında dini merkezler (cami, kilise, sinagog, cenaze törenleri vs.), eğitim kuruluşları, sağlık merkezleri (hastaneler), kültürel aktivite alanları (konser salonları, stadyumlar, müzeler, düğün salonları vs.), ulaşım merkezleri (havalimanları, tren ve otobüs garları, metro istasyonları vs.) gibi çok sayıda insanı içeren alanlar yer almaktadır (Zeman, 2020, s.110).

Yumuşak hedeflere olan saldırı eğiliminin 11 Eylül saldırısı sonrasında arttığı söylenebilir. 11 Eylül saldırısı sonrasında ABD, askeri tesisler, hükümet binaları ve ulaşım sistemleri, kritik alt yapı gibi hali hazırda sert olan hedefleri daha da güçlendirmek için büyük adımlar atmıştır (Hesterman, 2018, s.6). Bu tesisler daha fazla güvenlik kamerası ve daha fazla insan gücüyle korunmaya başlanmıştır. Ancak sert hedef olarak adlandırılan bu alanların yeni teknoloji ve taktiklerle daha fazla korunması teröristlerin ilgisini sivil merkezli yumuşak hedeflere yöneltmiştir. Bu noktada yumuşak hedeflere olan erişim kolaylığı, yumuşak hedef çeşitliliğinin fazla ve cazip olması, daha kolay, daha ucuz ve daha kısa planlama döngüsü içermesi teröristlerin bu hedeflere yönelmesine zemin hazırlamıştır (Martin, 2016, s.274).

İnsanların yoğun olarak bulunduğu yerlere yönelik terörist saldırıların sayısının son yıllarda artması nedeniyle bu yerlerin güvenliğinin sağlanması ve saldırılara karşı önlem alınması gerekmektedir. Bu nedenle son yıllarda yumuşak hedeflerin güvenliğinin artırılmasına yönelik tedbirler konusuna büyük önem verilmekte ve yumuşak hedeflerin korunması konusu güncel bir noktada yer almaktadır. Fakat şöyle de bir gerçek vardır ki kiliseler, sinagoglar, camiler veya Noel pazarı gibi fazlaca insanın bulunduğu yumuşak hedefleri korumak büyük bir zorluktur. Ayrıca yumuşak hedeflerin sayısının neredeyse sonsuz olması ve bir yumuşak hedef sertleştirilirse dahi teröristlerin sınırsız sayıdaki bir başka yumuşak hedefi seçebileceği gözden kaçırılmamalıdır (Schmid, 2021, s.820). Bu noktada bir toplumu özgür tutmak ile vatandaşlarını ve ziyaretçilerini güvende tutmak arasında ince bir denge vardır. Özellikle saldırı araçları yüksek hızla kalabalığa doğru sürülen bir kamyonet gibi gündelik nesnelerse olay gerçekleşmeden önce dakikalar veya saniyeler içinde yapılabilecek pek bir şey yoktur. Kaldırımı gizlenmiş fiziksel güvenlik bariyerleri gibi proaktif önlemler ise yaya olarak gelip

saldıran teröristler için geçerli olmayacaktır. Bu nedenle alınacak tedbirlerin ve önlemlerin ciddi anlamda düşünülerek tasarlanması gerekmektedir.

3.DAEŞ TERÖR ÖRGÜTÜ VE YUMUŞAK HEDEF SALDIRILARI

DAEŞ terör örgütü kurulduğu ilk günden beri pek çok isimle anılan ve Suriye ve Irak'ta faaliyet gösterip bu bölgede bir İslami halifelik kurarak nüfuzunu dünyaya yaymayı amaçlayan selefi-cihatçı bir örgüttür (Hashim, 2014, s.70). Tarihsel arka plan olarak DAEŞ'in tarihini dört döneme ayırmak mümkündür. İlk dönem 2006'da Irak İslam Devleti adıyla kurulana kadar geçen dönemi kapsamaktadır (Pinos ve Steven, 2020, s.1037). Bu dönem Ebu Musab Ez-Zerkavi'nin öncülüğünde tanımlanmıştır. Bu dönemde örgüt, Afganistan'daki eğitim kamplarından Irak'a taşınmış ve burada Cemaat el-Tevhid ve'l-Cihad adı altında faaliyetler yürütmüştür (Byman, 2003, s.145). 2004 yılında Zerkavi, El Kaide'ye bağlılık yemini etmiş ve Irak El Kaidesini kurmuştur (Sevinç ve Çitfçi, 2015, s.30). O tarihte Saddam Hüseyin'in devrilmesinin yarattığı iktidar boşluğu terör örgütlerin gelişmesi için ideal koşulları sağlamıştır. 2006 yılında Irak El Kaidesi, ABD ve müttefik güçlerin işgaline karşı birçok Sünni aşırıcı grupla bir araya gelerek ocak ayında 'Mücahidin Şûra Konseyi', ekim ayında ise 'Irak İslam Devleti (ISI)' adını almıştır (Pinos ve Steven, 2020, 2.1038).

2006-2011 yılları arası örgütün gerilediği dönem olarak ikinci dönem şeklinde ele alınmıştır. Aynı zamanda bu dönem Ebu Ömer el-Bağdadi'nin örgütün başında olduğu ve örgütün eski gücünü yeniden kazanmayı istediği bir dönemdir. Nisan 2010'da Ömer el-Bağdadinin ölümünün ardından Şura Konseyi, Ebu Bekir el Bağdadi'yi Irak İslam Devleti'nin yeni lideri olarak atamıştır (Doğaner ve Yoldaş, 2023, s.51).

Örgüt varlığının 2011'den 2016'ya kadar olan üçüncü dönemine ise küresel genişleme damgasını vurmuştur. Amerikan ordusunun Aralık 2011'de Irak'tan çekilme kararı, bölgede yaşanan Arap Baharı, Libya lideri Muammer Kaddafi'nin ölümü ve Şii Başbakan Nuri el-Maliki'nin Irak'taki Sünni topluluğa yönelik baskıcı politikası Irak'ta önemli bir etki yaratmıştır. Bunlara ek olarak Suriye çatışması Irak İslam Devleti'nin 2011 yılı itibariyle Rakka'daki varlığını geliştirmesini sağlamıştır.

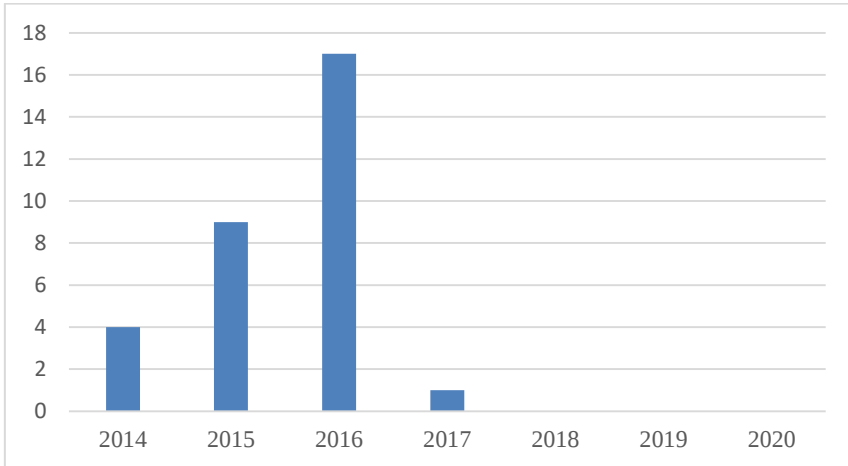
Nisan 2013'te Ebu Umar el-Bağdadi, Irak İslam Devleti'nin adını Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD) olarak değiştirmiştir (Mccants, 2015, s.36). Bu bağlamda örgüt, Arapça olarak DAEŞ 'ed Devlet'ül İslamiy el-Irak veş-Şam', İngilizce olarak da ISIS 'Islamic State of Iraq and al-Sham' şeklinde

ifade edilmektedir (Atun, 2016). Fakat bu isim değişikliği El-Kaide tarafından tanınmayınca aynı yıl ikili ilişkiler kesilmiştir. Örgüt, Haziran 2014'te Musul'u ele geçirdikten kısa bir süre sonra halifelik ilan ederek adını bir kez daha İslam Devleti (İD) olarak değiştirmiştir (Chaliand ve Blin, 2016, s.598). Ancak çok geçmeden uluslararası güçlerin DAEŞ'e karşı mücadeleyi desteklemesiyle örgüt topraklarının kontrolünü kaybetmeye başlamıştır.

DAEŞ tarihinin 2016'dan 2019'a kadar olan dördüncü dönemi ise örgütün Suriye ve Irak'taki bölgesel kontrolünü kaybetmesi, hilafetin yıkılması ve örgütün geleneksel terör taktiklerine geçişiyle devam etmiştir. Örgüt, gerçekleştirdiği eylemlerle 2016 yılında 9.150 kişinin ölümüne sebep olurken bu sayı 2017'de 4.350 ve 2018'de 1.328'e düşmüştür (McCarthy, 2019). Mart 2019'da ise sözde kurulan İslam Devleti halifeliğinin yıkılması ve lider Ebu Bekir el Bağdadi'nin öldürülmesinin ardından odak noktasını Kuzey Afrika'daki Cezayir, Mısır, Libya, Mali, Mozambik, Nijer ve Nijerya'daki bağlı kuruluşlarını ve destekçilerini kapsayacak şekilde genişlemeye doğru kaydirmiştir.

DAEŞ, aktif olduğu dönemlerde Brüksel, İstanbul, Londra, Nice, Orlando, Paris ve Sidney gibi dünyanın farklı yerlerinde terör saldırıları düzenleyen küresel bir terör örgütü olarak faaliyet göstermiştir. Bu bağlamda Küresel Terör Endeksine göre DAEŞ'in 2014-2020 yılları arasında Türkiye'de gerçekleştirdiği 31 saldırı ve 3 saldırı girişimi mevcuttur.

Şekil 1. DAEŞ'in 2014-2020 Yılları Arasında Türkiye'de Gerçekleştirdiği 31 Saldırının Yıllara Göre Analizi (Kaynak: Küresel Terör Endeksi, 2024).

Saldırıları 2016 yılında en yüksek noktaya ulaşmış ve bu kapsamda saldırıların 4 tanesi 2014, 9 tanesi 2015, 17 tanesi 2016 ve 1 tanesi 2017 yılında gerçekleştirilmiştir. 2018-2020 yılları arasında saldırı kaydı bulunmamıştır. Saldırı girişimleri ise grafiğe dahil edilmemiştir. Bu bağlamda veriler, DAEŞ'in Türkiye'de gerçekleştirdiği saldırıların 2014-2016 yılları arasında tırmanışa geçtiğini, 2016 yılında zirveye ulaştığını ve 2017 itibarıyla keskin bir düşüş yaşadığını göstermektedir. 2016 yılı örgütün Suriye ve Irak'taki en güçlü olduğu dönemlerden biri olup Türkiye'yi doğrudan hedef alma kapasitesine sahip olduğu bir süreçtir. 2017 yılı itibarıyla ise Fırat Kalkanı Harekâtı, sınır güvenliğinin artırılması, istihbarat faaliyetlerinin güçlendirilmesi örgütün hem Suriye'de hem de Irak'ta büyük kayıplar yaşamasına ve kontrol ettiği toprakları büyük ölçüde kaybetmesine sebebiyet vermiştir. Bu durum örgütün Türkiye'de saldırı yapabilme kapasitesini doğrudan etkilemiştir.

Saldırı girişimlerinin ilki 6 Eylül 2017 tarihinde Mersin Yenişehir ilçesinde polis karakoluna yönelik bombalı eylem planıdır (Anadolu Ajansı, 2017). Terörist etkisiz hale getirilerek saldırı önlenebilmiştir. İkincisi 28 Ekim 2017 tarihinde Bayrampaşa'daki Forum İstanbul Alışveriş Merkezine yönelik planlanan bombalı eylem planıdır (Can ve Kaya, 2018). Üçüncüsü ise 23 Haziran 2017 tarihinde Türkiye'ye yönelik canlı bomba eylemi hazırlığında olan ve Suriye'den Türkiye'ye geçen 5 örgüt üyesinin operasyonla yakalanmasıdır (Milliyet, 2017).

Gerçekleştirilen 31 saldırının 13 tanesi sınır şehirlerine (Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa) yönelik atılan roket saldırılarından oluşmaktadır (BBC, 2016; Aljazeera, 2016; Avrupa Raporu, 2020). 3 tanesi muhalif gazetecilere karşı gerçekleştirilen eylemlerden oluşmaktadır. Bu kapsamda 30 Ekim 2015 tarihinde Şanlıurfa'da 'Ayn Vatan' gazetesinin yazı işleri müdürü İbrahim Abdulkadir ile muhabiri Firaz Hamadi DAEŞ'in sözde dış istihbarat üyeleri tarafından öldürülmüştür (NTV, 2015). 27 Aralık 2015 tarihinde DAEŞ'e karşı yaptığı belgesellerle bilinen Suriyeli gazateci Naji Jerf öldürülmüştür (Arslan, 2016). Son olarak 12 Nisan 2016 tarihinde ise Suriyeli gazeteci Muhammed Zahir el Şerkat DAEŞ tarafından öldürülmüştür (BBC, 2016).

5 saldırı ise askeri personellere karşı gerçekleştirilen saldırılardan oluşmaktadır. Bu saldırıların ilki ve aynı zamanda DAEŞ'in Türkiye'deki ilk eylemi olarak değerlendirilen 20 Mart 2014 tarihli Niğde Ulukışla saldırısıdır (Kızılgül, 2020). Hatay'dan İstanbul'a gitmeyi hedefleyen 3 DAEŞ militanı Niğde/Eminlik uygulama noktasında jandarma görevlileri ile

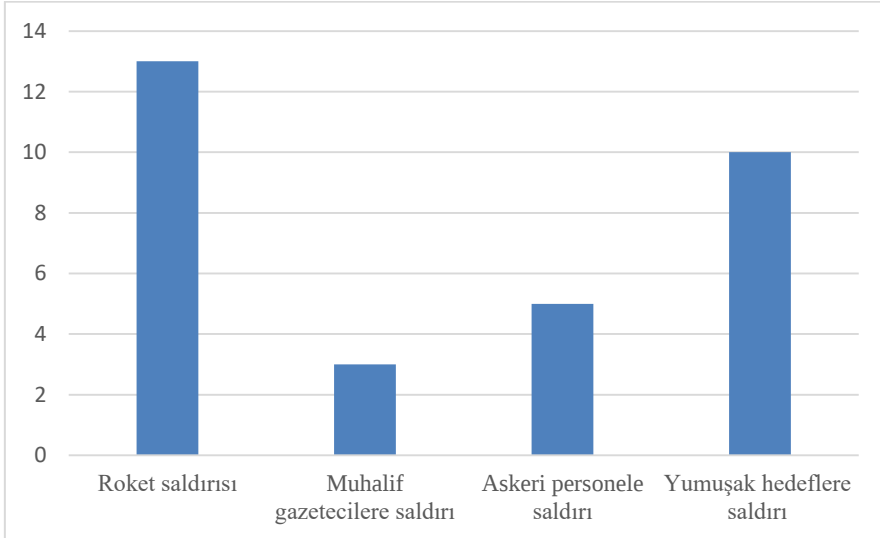
çatışmaya girmiş ve çıkan çatışmada 1 astsubay, 1 polis memuru şehit olmuş ve 1 sivil vatandaş hayatını kaybetmiştir (Bayraktar, 2014). İkinci saldırı 23 Temmuz 2015 tarihinde Kilis'in Elbeyli ilçesi Suriye sınırında görev yapan askerlere karşı DAEŞ'in kontrolündeki bölgeden ateş açılmasıdır (Anadolu Ajansı, 2015). Bu saldırı sonucunda 1 astsubay şehit olmuş ve 2 asker yaralanmıştır. Üçüncü saldırı 1 Eylül 2015 tarihinde Kilis'in sınır hattında bulunan Şehit Memet Hudut Karakolu'nda görevliyen devriye atan askerlere karşı DAEŞ'in kontrolündeki bölgeden ateş açılmasıdır (BBC, 2015). Dördüncü saldırı 6 Ocak 2015 tarihinde İstanbul Sultanahmet'de bulunan Turizm Şube Müdürlüğüne yönelik el bombaları kullanılarak gerçekleştirilen saldırı sonucunda 1 polis memurunun şehit olduğu ve 2 polis memurunun yaralandığı saldırıdır (BBC, 2015). Bu eylem DAEŞ terör örgütünün ülkemize yönelik gerçekleştirdiği ilk bombalı eylem olma özelliği taşımaktadır. Beşinci saldırı ise 1 Mayıs 2016 tarihinde Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğüne yönelik araçlı bombalı saldırısıdır ve saldırı sonucunda 3 polis memuru şehit olmuştur (Avrupa Raporu, 2020).

10 saldırı ise yumuşak hedef saldırısı olarak ön plana çıkmaktadır. Bu saldırılar Küresel Terör Endeksinde yer alan hedef kategorilere bakılarak analiz edilmiştir. Bu kapsamda ulaşım merkezleri, eğitim kurumları, dini merkezler, sağlık merkezleri ve kültürel aktivite alanları saldırıları değerlendirilmiştir. Tarihsel olarak saldırılar aşağıdaki gibidir:

- 08.07.2014: İstanbul Esenyurt ilçesinde bir cami ateşe verilmiştir. Saldırıda can kaybı bildirilmemiş ancak caminin kütüphanesi hasar görmüştür (Habertürk, 2014).
- 18.05.2015: Adana Seyhan ilçesi ve Mersin illerinde bulunan Halkların Demokratik Partisi (HDP) il binalarına eş zamanlı olarak düzenlenen bombalı eylem sonucunda 4 kişi yaralanmıştır (Ercan, 2019).
- 05.06.2015: Diyarbakır'da HDP mitingine yönelik bombalı saldırı gerçekleştirilmiş ve saldırı sonucunda 4 kişi hayatını kaybederken 215 vatandaş yaralanmıştır (BBC, 2022).
- 20.07.2015: Şanlıurfa ilinin Suruç ilçesinde Amara kültür merkezi önünde bir intihar saldırısı gerçekleştirilmiş ve 31 kişi hayatını kaybetmiştir (BBC, 2015).
- 10.10.2015: Ankara tren garı önünde toplanan kalabalığa yönelik iki intihar saldırısı düzenlenmiş ve saldırı sonucunda 100 kişi hayatını kaybetmiştir (NTV, 2023).

- 12.01.2016: İstanbul Sultanahmet meydanı Alman çeşmesi ve Dikilitaş arasında kalan bölgede intihar saldırısı gerçekleştirilmiş ve saldırı sonucunda 12 Alman vatandaşı hayatını kaybederken 16 vatandaş da yaralanmıştır (Ercan, 2019). Bu eylem DAEŞ terör örgütünün ülkemizde turistlere yönelik gerçekleştirdiği ilk eylem olma özelliği taşımaktadır.
- 19.03.2016: İstanbul İstiklal caddesinde gerçekleştirilen intihar saldırısı sonucunda 4 kişi (3'ü İsrail, 1'i İran vatandaşı) hayatını kaybetmiş ve 1'i polis memuru olmak üzere 45 kişi yaralanmıştır (BBC, 2022).
- 28.06.2016: Üç intihar bombacısı, İstanbul Atatürk Havalimanı'nda patlayıcı yüklü yeleklerini patlatmadan önce etrafa ateş açarak gerçekleştirdikleri saldırıda 45 kişi hayatını kaybetmiştir (BBC, 2016).
- 20.08.2016: Gaziantep'te bir sokak düğününde intihar saldırıyla 51 kişi hayatını kaybetmiştir (Euronews, 2016).
- 01.01.2017: İstanbul'un Ortaköy semtindeki Reina Gece Kulübünde yeni yılı kutlayan sivillere yönelik gerçekleştirilen saldırıda 39 kişi ölmüştür (Sputnik, 2017).

Şekil 2. DAEŞ'in 2014-2020 Yılları Arasında Saldırdığı Hedef Türleri (Kaynak: Küresel Terör Endeksi, 2024).

Gerçekleştirilen eylemler incelendiğinde yumuşak hedef saldırıları tüm saldırıların %32,2'sine denk gelmektedir. Bu bağlamda verilerin analizi, DAEŞ'in Türkiye'de uyguladığı saldırı stratejisinin çok boyutlu olduğunu göstermektedir. Sınır illerine yönelik roket saldırıları, örgütün Suriye ve

Irak'taki varlığının Türkiye'ye yansıyan etkilerini ve örgütün Türkiye ile olan jeopolitik gerilimini gösterirken askeri personel ve muhalif gazetecilere yönelik suikastlar, örgütün güvenlik birimlerini ve fikirsel karşıtlarını doğrudan hedef aldığını ve güvenlik güçlerini yıpratma stratejisini ortaya koymaktadır. Ancak en dikkat çekici unsurlardan biri örgütün aktif olduğu yıllar içinde 10 farklı noktada yumuşak hedeflere saldırmasıdır. Bu saldırılar doğrudan sivilleri hedef aldığı için terörün temel amacı olan maksimum korku ve kaos yaratma gayesini taşımaktadır. Bu bağlamda yumuşak hedef saldırılarının seçilmesinde saldırının psikolojik etkisinin yüksek olması etkili olmuştur.

DAEŞ'in 2014-2020 yılları arasında Türkiye'de gerçekleştirmiş olduğu saldırılar incelendiğinde görülmektedir ki örgütün yumuşak hedeflere olan saldırı eğilimi azımsanamayacak kadar fazladır. Örgüt kalabalık yerleri tekrar tekrar hedef almış ve bu saldırılar ölüm sayısında da ciddi bir sayıya yol açmıştır. Bu bağlamda örgüt yumuşak hedeflere saldırma stratejisiyle varlığını gösterme, dünya genelinde korku yaratma ve medya üzerinden mesajlarını ileterek destek toplama çabası içine girmektedir. Bu amaçla da ağırlıklı olarak alışveriş merkezlerinde, çarşılarda, düğünlerde, kültür merkezlerinde ve okullarda eylem gerçekleştirme yoluyla yumuşak hedeflere saldırmıştır.

SONUÇ

Çalışmanın birinci başlığında terör örgütlerinin büyükşehirlerde eylem gerçekleştirmesinin ve şehir eylem stratejisinin sebepleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda şehirlerin genellikle yoğun nüfuslu, medya odaklı ve stratejik öneme sahip hedefleri barındıran yerler olmasından dolayı terör örgütlerinin eylemlerini şehirlerde gerçekleştirerek daha fazla dikkat çekmeyi ve medyada daha geniş bir şekilde yer bulmayı hedefledikleri ve kendi ideolojilerini veya taleplerini daha geniş bir kitleye duyurabilmeyi amaçladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda DAEŞ'in 2014-2020 yılları arasında Türkiye'de gerçekleştirdiği eylemler şehir merkezlerinde gerçekleşmiş ve örgüt, şehir içi terör eylemlerini sistematik bir şekilde kullanmıştır. DAEŞ'in kırsal alanlardan ziyade şehirlerde eylem yapmayı tercih etmesinin nedeni daha büyük psikolojik ve siyasi etki yaratma amacına dayanmaktadır. Bu kapsamda örgüt şehirdeki eylemleri ile daha fazla korku yayarak toplumda panik oluşturmayı, medya yoluyla küresel

çapta propaganda yapmayı, güvenlik güçlerini yıpratmayı ve şehir yapılanmaları sayesinde operasyonel esneklik sağlamayı hedeflemiştir.

Çalışmanın ikinci başlığında yumuşak hedef kavramı incelenmiştir. Bu bağlamda yumuşak hedefler, genellikle askeri tesisler veya devlet kurumları gibi daha güçlü savunma sistemlerine sahip olmayan, korumasız veya daha açık hedefleri ifade etmektedir. Alışveriş merkezleri, okullar, toplu taşıma araçları, konser alanları, ibadet yerleri gibi sivil alanların da yumuşak hedef olarak kabul edilen hedefler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın üçüncü başlığında ise DAEŞ terör örgütünün 2014-2020 yılları arasında Türkiye’de gerçekleştirmiş olduğu saldırılar GTD üzerinden incelenmiştir. Bu incelemede toplam 31 saldırı ve 3 saldırı girişiminin olduğu ve bu saldırıların 10 tanesinin yumuşak hedeflere yönelik olarak gerçekleştirildiği görülmüştür. Yüzdelik olarak incelendiğinde de 6 yıllık zaman diliminde Türkiye’de gerçekleştirilen tüm saldırıların %32,2’sinin yumuşak hedef saldırısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mevcut durum ve son dönemde yaşanan olayların analizinden de anlaşılacağı üzere terör saldırıları son yıllarda daha fazla yumuşak hedeflere odaklanmıştır. Bu noktada potansiyel yumuşak hedeflerin çok çeşitli olması nedeniyle diğer saldırıların nerede ve ne zaman gerçekleştirileceğini belirlemek oldukça zordur. Fakat gelecekteki saldırı tehdidi hala yüksek olduğu için kayda değer önlemlerin alınması zorunludur. Bu noktada hükümet binaları gibi sembolik veya yüksek değerli hedeflerin aksine yumuşak hedefleri gerçek anlamda güçlendirmenin net bir yolu yoktur. Parklar eğlence amaçlı, kolay erişimli ve hareket imkânı sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Toplu taşımalar, insanları verimli bir şekilde taşımak için tasarlanmıştır. Ağır güvenlik önlemlerinin uygulanması durumunda her ikisi de tasarlanmış işlevlerini yerine getirmeyi bırakacaktır. Ayrıca yumuşak bir hedefin çevresine güvenlik eklemek saldırı bölgesini basitçe değiştirecektir. Bu nedenle yapılabilecek en temel ve kritik birinci şey çalışanlara terör saldırılarına karşı farkındalık ve eğitim sağlamaktır. Özellikle güvenlik personeli ve halka açık yerlerde çalışan personel şüpheli durumları tanıma, raporlama ve güvenlik prosedürlerini uygulama konularında eğitilmelidir. Çünkü güvenlik görevlileri, en basit şekliyle saldırı öncesinde muhakkak yapılan gözetleme/keşif yönüne dikkat ederek gelecekteki bir saldırıyı tespit edip önüne geçebilir.

Gözetleme/keşif aşaması hedefin profilini çıkarmak, en uygun saldırı yaklaşımını belirlemek ve saldırı için en uygun zamanı belirlemek amacıyla gerçekleştirilir. Bu bağlamda teröristler, bir saldırı başlatmadan önce hedefi birkaç kez ziyaret ederler. Bu nedenle personeller ve güvenlik görevlileri, yaklaşan bir saldırının habercisi olabilecek şüpheli davranışları tespit etme konusunda dikkatli davranarak önemli bir rol oynayabilir. Bu noktada örneğin aynı bölgeye veya konuma gün içinde birden fazla kez park edilmiş herhangi bir arabanın bilincinde olmak, güvenlik kameralarından kaçınma çabalarına şüpheyle yaklaşmak, çıkış ve giriş noktalarına, yoğun günlere, çalışma saatlerine, güvenlik görevlilerine ve diğer çalışanlara alışılmadık bir ilgi konusunda tetikte olmak, personel arasında güvenlik bilincini arttırmak ve şüpheli faaliyetlerin bildirilmesini teşvik etmek gibi önlemler alınabilecek en temel önlemlerdir.

İkinci olarak yapılabilir önemli şey ise yumuşak hedeflerin iyi aydınlatılmış olmasıdır. Teröristlerin kamufle olamayacakları bir yerde saldırı öncesi gözetleme/keşif yapması ve saldırı sonrası kaçması oldukça zordur. Bu noktada aydınlatma, potansiyel saldırıları önlemede ve güvenlik personelinin daha etkili bir şekilde gözlem yapmasına yardımcı olabilir.

Üçüncü olarak hükümet yetkilileri, güvenlik güçleri ve özel sektör kuruluşları arasında etkili bir istihbarat paylaşımı ve iş birliği potansiyel tehditlere karşı daha hızlı ve etkili bir tepki sağlayabilir. Bu nedenle elde edilen her istihbarat kaynaklı bilginin önemli olarak değerlendirilmesi ve bilmesi gereken prensibi kapsamında paylaşılması gerekmektedir.

Dördüncü olarak da işletmelerin veya kuruluşun bulunduğu bölgedeki güvenlik risklerini değerlendirmek önemlidir. Bu değerlendirme, potansiyel tehditleri ve güvenlik zayıflıklarını belirlemekte yardımcı olacaktır. Bu kapsamda güvenlik kameraları, alarm sistemleri, kapı kontrolleri, bariyerler vb. güvenlik önlemleri gibi fiziksel önlemler de alınabilir.

Bu noktada güvenlik önlemleri bir bütün olarak ele alınmalı ve sürekli olarak gözden geçirilmelidir. Yumuşak hedeflere yönelik terör saldırılarından korunmanın başarılı çözüm koşulları, bilgi ve beceri edinerek kritik kriz durumlarını yönetmeye yönelik teknik ve teknolojik hazırlığa hâkim olarak yaratılabilir.

KAYNAKÇA

- Aljazeera. (2 Mayıs 2016). *Kilis'e yeni saldırı: 1 ölü, 3 yaralı*.
- Anadolu Ajansı. (23 Temmuz 2015). *Suriye Tarafından Askere Ateş Açıldı: 1 Şehit, 2 Yaralı*.
- Anadolu Ajansı. (6 Eylül 2017). *Mersin'de Bombalı Saldırı Girişimi Önlendi*.
- Arslan, R. (12 Ocak 2016), *Öldürülen Suriyeli gazetecinin hikayesi: Naji Jerf*. Erişim Tarihi: 11 Kasım 2024. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/01/160111_naji_jerf_profile_arslan#:~:text=38%20ya%C5%9F%C4%B1nda%20%C3%B6ld%C3%BCr%C3%BClen%20gazeteci%20Naji,s%C4%B1rada%20susturuculu%20silah%20ile%20%C3%B6ld%C3%BCr%C3%BCld%C3%BC
- Atun, A. (21 Ekim 2016). *DAEŞ Yolun Sonuna Geliyor*. Erişim Tarihi: 11 Kasım 2024. https://tasam.org/Files/Icerik/File/DAES_Yolun_Sonuna_Geliyor_pdf_a30698a3-1f54-42c6-85fa-ee26ccbcc4c4.pdf
- Avrupa Raporu. (29 Haziran 2020). *IŞİD'e Katılıp Dönen Türkiye Vatandaşları: Mevcut Yaklaşımları Geliştirmek*. ERIŞİM tarihi: 11 Kasım 2024. <https://www.crisisgroup.org/sites/default/files/258-calibrating-the-response-turkish.pdf>
- Bauman Z. (2004). Living (Occasionally Dying) Together In An Urban World, S. Graham (Ed.), *Cities, War, And Terrorism: Towards An Urban Geopolitics* içinde (s.115-116). Blackwell Publishing.
- Bayraktar, B. (20 Mart 2014), *Niğde'de Terörist Saldırı*. Erişim Tarihi: 11 Kasım 2024. <https://tr.euronews.com/2014/03/20/askere-saldiri-uc-sehit>
- BBC. (1 Eylül 2015). *Kilis'e Suriye'den ateş: Bir asker hayatını kaybetti*.
- BBC. (12 Nisan 2016). *Gaziantep'te vurulan Suriyeli gazeteci öldü*.
- BBC. (14 Kasım 2022). *Türkiye'de Son Yıllarda Düzenlenen Büyük Saldırıları*.
- BBC. (18 Nisan 2016). *IŞİD bölgesinden Kilis'e roket: 4 ölü*.
- BBC. (20 Temmuz 2015). *Suruç'ta Katliam: 31 ölü, 104 Yaralı*.
- BBC. (29 Haziran 2016). *Atatürk Havalimanı saldırısı: Tam olarak ne oldu?*
- BBC. (6 Ocak 2015). *Sultanahmet'te İntihar Saldırısı: 1 Polis Öldü*.

- Benova P. Hoskova-Mayerova S. ve Navratil J. (2019). Terrorist Attacks On Selected Soft Targets. *Journal of Security ve Sustainability Issues*, 8(3): 453-471.
- Byman, D. L. (2003). Al-Qaeda As An Adversary Do We Understand Our Enemy? *World Politics*, 56(1): 139-163.
- Can, M. E. ve Kaya, M. (13 Mart 2018), *DEAŞ'ın AVM'ye bombalı saldırı girişimine iddianame*. Erişim Tarihi: 11 Kasım 2024. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/deasin-avmye-bombali-saldiri-girisimine-iddianame/1087208>
- Chaliand, G. ve Blin, A. (2016). *The History Of Terrorism: From Antiquity To ISIS*. University of California Press.
- Cuesta, A. vd. (2019). A New Approach To Protect Soft-Targets From Terrorist Attacks, *Safety Science*, 120: 877-885.
- Çardak, B. (2022). Terör Örgütlerinin Hedef Seçimlerindeki Değişim: Yumuşak Hedeflere Kavramsal Perspektiften Bakış, *International Journal of Eurasia Social Sciences/Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48): 753-768.
- Doğaner, M. ve Yoldaş, Y. (2023). DEAŞ Terör Örgütünün Dini İdeolojik Alt Yapısı ve Örgütsel Üyelik Stratejileri, *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi*, 6(1): 48-64.
- Ercan, R. (11 Ekim 2019), *DEAŞ'ın Hedef Aldığı Türkiye'den Örgüte Büyük Darbe*. Erişim Tarihi: 11 Kasım 2024. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/deasin-hedef-aldigi-turkiyeden-orgute-buyuk-darbe/1609884#>
- Euronews. (21 Ağustos 2016). *Terör Gaziantep'te Bir Düğünü Kana Buladı*.
- Fagel, M. ve Hesterman, J. (2016). *Soft Targets and Crisis Management: What Emergency Planners and Security Professionals Need to Know?* Routledge.
- Habertürk. (9 Temmuz 2014). *İstanbul Esenyurt'taki Camiye İkinci Kez Saldırı Düzenlendi*.
- Hashim, A. S. (2014). The Islamic State: From al-Qaeda Affiliate to Caliphate, *Middle East Policy*, 21(4): 69-83.
- Hesterman, J. (2018). *Soft Target Hardening: Protecting People From Attack*. Routledge.
- Hoffman, B. (2006). *Inside Terrorism*. Columbia University Press.
- Kızılgül, P. B. (2020). Balkanlarda Yabancı Terörist Savaşçılar. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 9(1): 101-124.

- Killcullen, D. (2013). *Out Of The Mountains: The Coming Age Of The Urban Guerrilla*. Oxford University Press.
- King, A. (2021). *Urban Warfare In The Twenty-First Century*. Polity Press.
- Kiras, J.D. (2007). Irregular Warfare: Terrorism and Insurgency, J. Baylis, J. J. Wirtz ve C. S. Gray (Ed.), *Strategy In The Contemporary World: An Introduction To Strategic Studies* içinde (ss.185-207). Oxford University Press.
- Kurum, M. (2023). Teori ve Pratikte Terörist Örgütlerin Şehir Eylem Yönelimleri ve Stratejileri, *SAVSAD Savunma ve Savaş Araştırmaları Dergisi*, 33(1): 101-144.
- Laquer, W. (2001). *A History Of Terrorism*, Transactions Publishers.
- Marighella, C. (2003). *Şehir Gerillasının El Kitabı*. Eriş Yayınları.
- Martin, R. (2016). Soft Targets Are Easy Terror Targets: Increased Frequency Of Attacks, Practical Preparation, And Prevention. *Forensic Research Criminology International Journal*, 3(2): 273-278.
- McCants, W. (2015). *The ISIS Apocalypse: The History, Strategy, And Doomsday Vision Of The Islamic State*, St. Martin's Press.
- McCarthy, N. (10 Aralık 2019). *The Rise And Fall Of ISIS*. Erişim Tarihi: 20 Kasım 2024. <https://www.statista.com/chart/20255/the-rise-and-fall-of-isis/>
- Milliyet. (24 Haziran 2017). *Son dakika: Hatay'da 5 canlı bomba yakalandı*.
- NTV. (10 Ekim 2023). *Ankara gar saldırısının üzerinden 8 yıl geçti*.
- NTV. (11 Şubat 2015). *İŞİD Şanlıurfa'daki Gazeteci Cinayetlerini Üstlendi*.
- O'Neill, B. (2005). *Insurgency And Terrorism: From Revolution To Apocalypse*, Potomac Book.
- Pinos, J. C. ve Steven, M. R. (2020). The Territorial Contours Of Terrorism: A Conceptual Model Of Territory For Non-State Violence. *Terrorism And Political Violence*, 32(5): 1027-1046.
- Sandler, T. (2014). The Analytical Study Of Terrorism: Taking Stock. *Journal of Peace Research*, 51(2): 257-271.
- Santifort, C. Sandler, T. ve Brandt, P. T. (2013). Terrorist Attack And Target Diversity: Changepoints And Their Drivers. *Journal Of Peace Research*, 50(1): 75-90.

- Schmid A. (2021). Layers Of Preventive Measures For Soft Target Protection Against Terrorist Attacks, A.P. Schmid (Ed.), *Handbook Of Terrorism Prevention And Preparedness* içinde (ss.816-841). ICCT Press Publication.
- Sevinç, B. ve Çiftçi, İ. (2015). *Terör ve Şiddet Sarmalında Orta Doğu ve Afrika*, Karınca Yayınları.
- Sputnik. (7 Ocak 2017). *Reina saldırısını IŞİD'in Özbek hücresi planladı*.
- Taw, J. ve Hoffman, B. (2007). The Urbanisation Of Insurgency: The Potential Challenge To US Army Operations. *Small Wars and Insurgencies*, 6(1): 68-87.
- Ünsal, Z. E. ve Olçar, K. (2019). Avrupa'da Radikalleşme ve DAEŞ: DAEŞ'in Evrilmesi ve Avrupa Güvenliğine Yönelik Tehditler. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 15(29): 115-150.
- Valiyev, A. (2007). *Urban Terrorism: Do Terrorists Target Cities And Why*. (Doktora Tezi). University of Louisville, ABD.
- Williams, J. W. (2008). Carlos Marighela: The Father Of Urban Guerrilla Warfare, *Studies in Conflict and Terrorism*, 12(1): 1-20.
- Zeman, T. (2020). Soft Targets: Definition And Identification. *Academic and Applied Research In Military and Public Management Science*, 19(1): 109-119.